

opusdei.org

Från prelaten: Att utvidga hjärtat

Några reflektioner om den kristens sociala verksamhet i ljuset av den helige Josemarías budskap

2022-09-29

I samband med Harambees tioårsjubileum höll biskop Javier Echevarría talet *Det kristna hjärtat, motor för social utveckling*¹. På tjugoenadagen av samma initiativ, och i samband med denna symposium för social innovation, vill jag fortsätta min föregångares

reflektioner. Mot bakgrund av kyrkans sociallära och den helige Josemarías budskap kommer jag att fokusera på den sociala dimensionen av den kristna kallelsen.

För tio år sedan påminde Don Javier oss om att dialogen mellan Jesus och en laglärare visar att kärleken till Gud är oskiljaktig från kärleken till nästan: "När en laglärare frågade honom vad det första budet var, begränsade sig Herren inte till att säga att kärleken till Gud är det största och första budet, utan tillade att kärleken till nästan är ett bud som ingår i det första budet (*Matt 22:35–39*)"².

Det är viktigt att hålla fast vid personens relationella dimension. Benedictus XVI hävdar i encyklikan *Caritas in veritate* att "människan är en skapad varelse med andlig natur som når sin fulla verklighet genom att ingå relationer med andra

mänskliga varelser. Ju mer han eller hon lever sina relationer på ett äkta sätt, desto mer mognar denna människa när det gäller sin egen identitet” Denna verklighet "ger oss i uppgift att *kritiskt värdera och fördjupa den kategori som kallas relation (...)*" och hjälper till att "nå fullt insikt i människans transcendentia väsen".³

Ni ägnar er, på mycket olika sätt och med olika perspektiv, professionellt åt att ge människor omsorg och göra dem värdiga, särskilt de mest behövande. Ni vet av erfarenhet att även om institutioner och strukturer är nödvändiga för att åstadkomma en verklig helhetsutveckling är det också nödvändigt de personliga möten, att skapa sammanhang och förutsättningar för att utveckling ska kunna äga rum, så att personen har möjlighet att utvecklas i alla sina dimensioner. Som lärjungar till Jesus Kristus har vi en ny titel – kristna –

som kallar oss att visa omsorg till människor, att visa omsorg till världen.

Vad ser vi i världen? Vid sidan av de nya möjligheter till mänsklig utveckling som erbjuds av framsteg inom hälsa, teknik, kommunikation och så många andra inspirerande exempel, kommer de orättvisor och sår som mänskligheten blöder från upp till ytan. "I dagens värld har fattigdomen många olika ansikten: de sjuka och äldre som behandlas med likgiltighet, den ensamhet som många övergivna människor upplever, flyktingdramat, den misär som en stor del av mänskligheten lever i, ofta som en följd av orättvisor som skriker till himlen"⁴

Som jag också sa till er i ett brev från 2017: "Inget av detta kan vara likgiltigt för oss", vi är alla kallade att "sätta igång »kärlekens fantasi« för

att ge av Guds ömhetsbalsam till alla våra bröder och systrar i nöd"⁵

När människor ignorerar eller bortser från sin ställning som Guds barn påverkas alla deras relationer: med sig själva, med andra och med skapelsen. Som påven Franciskus har sagt förvandlas det ömsesidiga beroendet till ett destruktiva beroende, "vi förlorar harmonin i det ömsesidiga beroendet i solidariteten"⁶.

Vi är medansvariga för att ta hand om världen och bygga relationer som grundas på kärlek, rättvisa och respekt, särskilt genom att övervinna likgiltighetens sjukdom. Den helige Johannes Paulus II skrev: "Ja, varje människa är »sin brors väktare«, eftersom Gud anförtror människan åt människan."⁷

Många av de initiativ som ni representerar har inspirerats av den helige Josemaría. Många av er utgår

från samma inspiration och arbetar i organisationer med olika kännetecken och inriktningar för att ni har känt er manade att »göra något« och inte bara sitta med armarna i kors.

Det är kärnan i Opus Deis anda att förvandla den vardagen till en plats för möte med Gud och tjänst för andra; en strävan för mogna människor, medkännande och yrkesmässigt kompetenta, som försöker göra världen till en mer rättvis och broderlig plats. "Att lidelsefullt älska världen" innebär att känna den, vårda den och tjäna den.

Inställningen till de sociala behoven sammanfattades av den helige Josemaría i ett brev som publicerades på 1950-talet: "En kristen kan inte vara individualistisk, kan inte ignorera andra, kan inte leva själviskt, med ryggen mot världen: han är i grund och botten

social, en ansvarsfull medlem av Kristi mystiska kropp."⁸ _

Ledsagad av Opus Deis grundare, kommer jag under den här sessionen att fokusera på fyra dimensioner: den andliga, den professionella, den personliga och den kollektiva.

Den andliga dimensionen

Det kan verka utopiskt att tänka att vi är kapabla att göra något för att lindra mänsklighetens lidande. Ändå vet vi att det är Jesus som bär den mänskliga smärtans börda. Såren i hans sida, på hans händer och fötter påminner om världens sår. Och Jesus har sagt till oss: "vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig."⁹ _

Identifikationsvägen med Kristus förvandlar människans hjärta och öppnar det för kärlek. Föreningen med Herren, i sakramenten och i bönen, leder till att man upptäcker

sin nästa och hans behov och att man ägnar mindre uppmärksamhet åt sig själv. Kärleken förändrar vårt sätt att se på saker och ting. "Kristi kärlek är inte bara att hysa godmodiga känslor gentemot nästan, den nöjer sig inte med välgörenhet. Kärleken till nästan, som Gud ingjuter i själen, förändrar förnuftet och viljan inifrån: den ger en övernaturlig grund för vänskapen och glädjen i att göra det goda. "¹⁰ —

För en tid sedan uppmanade jag er i ett brev att be Herren att utvidga våra hjärtan, att ge oss ett hjärta som kan mätas men hans "så att alla behov, smärtor och lidanden hos vår tids män och kvinnor, särskilt hos de svagaste, kan rymmas i det".¹¹ — Ett bedjande hjärta, mitt i världen, som stöttar och kan vara närvarande hos andra i deras behov.

Identifikationen med Jesus öppnar oss för andras behov. Samtidigt leder

kontakten med de behövande oss till Jesus. Därför skrev den helige Josemaría: "De fattiga — sade den där vännen till oss — är min bästa andliga läsning och det huvudsakliga föremålet för mina böner. Det gör mig ont om dem och det gör mig ont om Kristus som är i dem. Och eftersom det gör mig ont, förstår jag att jag älskar såväl honom som dem."¹²

Jesus hade en förkärlek för de fattiga och för dem som led, men han ville också själv vara en behövande person och ett offer. I den som lider ser vi Jesus som talar till oss, som påven Franciskus påminde oss om: "Förstår vi att lära oss av de fattiga, att i dem finna Kristi ansikte och låta oss evangeliseras av dem?"¹³ Sedan den tidiga kyrkan har man förstått att evangeliets budskap har innefattat omsorgen om de fattiga och att det är ett igenkännbart

tecken på den kristna identiteten och en beståndsdel av trovärdigheten¹⁴.

Den yrkesmässiga dimensionen

Vi vill sätta Kristus i centrum för all mänsklig verksamhet genom att helga yrkesarbete och de kristnas vanliga plikter. Detta uppdrag sker på gatan, i samhället, särskilt genom arbetet. Som den helige Josemaría påminner oss om: "vardagliga arbete, vare sig det är enkelt eller prestigefullt utifrån ett mänskligt perspektiv, kan bli ett väldigt effektivt medel att älska och tjäna Gud och andra." Och han uppmanar alla "och att arbeta på det sätt de finner bäst för att övervinna intolerans och för att uppnå ett mer rättvist samhälle"¹⁵.

För dem som vill följa Kristus är varje jobb en möjlighet att tjäna andra, särskilt de mest behövande. Det finns yrken där denna sociala påverkan är mer omedelbar eller

uppenbar, som i ert fall, arbete i organisationer som fokuserar på att förbättra levnadsvillkoren för missgynnade människor eller grupper. Men den här dimensionen av att tjäna är inte bara för vissa, den måste finnas med i allt ärligt arbete.

Ända sedan den helige Josemaría började sprida sitt budskap har han sagt att för att helga världen är det inte nödvändigt att byta plats, yrke eller miljö. Det handlar om att förändra sig själv på den plats där man befinner sig.

Kärlek och rättvisa förenas i det kristna arbetsidealet. Långt ifrån logiken om »framgång« är tjänsten för andra den bästa parametern för en kristens arbetsprestationer. Att uppfylla kraven på rättvisa i yrkeslivet är ett högt och ambitiöst mål; det är inte alltid lätt att uppfylla sina skyldigheter, och kärleken går

alltid längre och ber var och en om att vara generös mot andra.

I liknelsen om den barmhärtige samariten är värdshusvärden i bakgrunden: det sägs bara att han agerade professionellt. Hans beteende påminner oss om att utövandet av alla yrkesuppgifter ger oss möjlighet att tjäna behövande människor.

Ibland kan det finnas en frestelse att »ta sin tillflykt till arbetet«, i den meningen att man inte upptäcker arbetets transformativa sociala dimension, utan nöjer sig med en falsk spiritualism. Heligt arbete är alltid en hävstång för att förändra världen och det vanliga sättet att åstadkomma förändringar som gör människors liv värdigt, så att kärlek och rättvisa verkligen genomsyrar alla relationer. Det arbete som utförs på detta sätt kan bidra till att rena strukturerna från synd¹⁶ och

förvandla dem till strukturer där integrerad mänsklig utveckling är en verklig möjlighet.

Tron hjälper oss att ha förtroende för framtiden. Som den helige Josemaría bekräftade: "Vårt apostoliska arbete kommer att bidra till fred, till att människor samarbetar med varandra, till rättvisa, till att undvika krig, till att undvika isolering, till att undvika nationell egoism och personlig själviskhet: eftersom alla kommer att inse att de är en del av hela den stora mänskliga familjen, som av Guds vilja styrs mot fulländning. På så sätt kan vi bidra till att undanröja denna oro, denna rädsla för en framtid med broderlig förbittring, och bekräfta fred och harmoni i själarna och i samhället: tolerans, förståelse, och kärlek."¹⁷ —

Den personliga dimensionen

Opus Deis budskap uppmanar oss att sträva efter att förändra världen

genom arbete. Detta innefattar också att »ha medlidande«, som samariten¹⁸, som ett kärlekskrav, vilket gör att lagen ("det obligatoriska") blir fullkomlig¹⁹. Kärleken gör vår frihet alltmer villig och redo att göra det goda.

Den helige Josemaría skrev i ett brev daterat 1942: "Den utbredning av sociala åtgärder mot lidandets och fattigdomens gissel, som idag gör det möjligt att uppnå humanitära resultat som man i andra tider inte ens kunde drömma om, kan aldrig ersätta den effektiva mänskliga och övernaturliga ömhet som denna omedelbara, personliga kontakt med vår nästa innebär: med den fattige i ett närliggande kvarter, med den sjuke som lever sin smärta på ett stort sjukhus (...)"²⁰

Vi har ett enormt panorama framför oss i familjen och i samhället, och ett vidgat hjärta kommer att försöka ta

hand om äldre föräldrar, ge allmosor, intressera sig för grannarnas problem, be för en vän som är tyngd av bekymmer, besöka en sjuk släkting på sjukhus eller hemma, stanna upp för att prata med en hemlös som vi ser regelbundet, lyssna tålmodigt osv. osv.

Vanligtvis handlar det inte om att lägga till nya uppgifter till de uppgifter vi redan utför, utan snarare om att försöka uppenbara Kristi kärlek till andra utifrån vår egen identitet. Frågan om kärlek är inte bara vad jag måste göra utan först och främst vem jag är för den andre och vem den andre är för mig.

I denna dagliga övning av solidaritet möter vi andra, och på så sätt blir andras behov också en mötesplats för människor av god vilja, kristna eller inte, men förenade i kampen mot fattigdom och orättvisor.

Denna dialog med behov och sårbarhet kommer säkert att resultera i en känslig hud och ett böneliv nära verkligheten. Vi kommer att vara beredda att fatta beslut om större personlig återhållsamhet: undvika konsumism, attraktion av det nyaste, lyx ... och vi kommer att veta hur vi ska avstå från onödiga varor som vi kanske har råd med på grund ur vår yrkesmässiga situation. På så sätt blir vi genomträngliga för personlig förändring, för att vara öppna för den helige Ande och lyssna till vad han säger oss genom fattigdomen.

Kristi relation med de behövande är en-till-en relation. Visst är kollektiva insatser nödvändiga, men kärleken är personlig, eftersom det är så vårt relation till Gud är. I en mogen kristen flödar utvecklingen av personligt levda barmhärtighetsgärningar²¹ organiskt, likt ett träd som, när det växer, bär

mer frukt och ger mer skugga. Ur detta perspektiv ser man också den komplementaritet som finns mellan de olika yttringarna av det personliga apostolatet och generositeten gentemot behövande.

Den helige Josemaría beskrev den personliga välgörenhetens sociala transcendens mitt i världen och hänvisade till exemplet från de trogna i den tidiga kyrkan: "Det var så de första kristna agerade. På grund av sin övernaturliga kallelse hade de inga sociala eller mänskliga program att uppfylla, men de var genomsyrade av en anda, en livs- och världsuppfattning som inte kunde undgå att få konsekvenser i det samhälle där de rörde sig."²² —

Den kollektiva dimensionen

Jag kan inte låta bli att uttrycka min tacksamhet för det goda ni gör genom det verksamhet som inspirerats av den helige Josemaría

och till er som, också inspirerade av honom, arbetar i olika organisationer som gör en direkt tjänst till de mest behövande. Jag tänker på den unge prästen som tog hand om de fattiga och sjuka i Madrid på 1930-talet. "Sten[en] som fallit i en sjö"²³ har kommit långt. Även om vi är medvetna om våra begränsningar tackar vi Gud och ber honom om hjälp för att bättra oss och fortsätta.

Kollektiva verk håller den kristna sociala medvetenheten vid liv och är ett civilt och offentligt uttryck för barmhärtighet. Som det står i *Kompendium för kyrkans sociallära*: "I många avseenden framträder vår nästa, som vi är kallade att älska, »i samhället« (...): att älska honom på det sociala planet innebär, beroende på situationen, att använda sociala resurser för att förbättra hans liv eller för att undanröja de sociala faktorer som orsakar hans misär.

Den barmhärtighetsgärning genom vilken man här och nu svarar på en verklig och brådskande nöd hos sin nästa är utan tvekan en handling av kärlek; men en lika nödvändig handling av kärlek är ansträngningen att organisera och strukturera samhället på ett sådant sätt att ens nästa inte behöver lida elände, särskilt när detta blir den situation som ett enormt antal personer och till och med ett helt land befinner sig i, en situation som i dag antar proportioner av en verklig och riktig *världsomfattande socialfråga*." ²⁴ —

Den helige Josemaría påminde om att "Opus Dei [måste vara närvarande] där det finns fattigdom, där det finns brist på arbete, där det finns sorg, där det finns smärta, så att smärtan kan bäras med glädje, så att fattigdomen försvinner, så att det inte finns någon brist på arbete (eftersom vi utbildar människor så

att de kan få det), så att vi för in Kristus i varje människas liv, i den utsträckning som hon eller han vill, eftersom vi är mycket väl inställda på frihet.”²⁵ Med de begränsningar som finns i mänskliga institutioner försöker de kollektiva verksamheter som Opus Deis medlemmar främjar också att förkroppsliga och uttrycka tjänstvillighet i den sociala sfären.

Er verksamhet kombinerar alla de dimensioner som vi anser vara viktiga: andlig grund, professionellt arbete och omsorg om de behövande som grupp (social kärlek), där varje individs värdighet också bekräftas (personlig kärlek). På detta sätt kombineras den nödvändiga yrkeskompetensen på ett område som kräver alltmer specialisering med den kristna anda som kommer till uttryck i barmhärtighetsgärningarna. Man skulle kunna säga att de av er som främjar eller samarbetar i detta

arbete strävar efter att vara samariter och värdshusvärdar på samma gång.

Å andra sidan kan varje kollektiv verksamhet, och inte bara de som direkt uppfattas som "sociala", ha en uttalad social dimension, en omsorg om miljön, ett mål att tjäna andra, ett sätt att förhålla sig till de fattiga, en avsikt att försona världen med Gud... Varje kollektiv verksamhet med kristen inspiration (en skola, ett universitet, en handelsskola, ett sjukhus, ett studenthem, etc.), även om dess omedelbara uppdrag inte består i att gynna behövande grupper, måste integrera i sitt etos detta centrala drag i kristendomen, som är den sociala kärleken.

I denna mening är det logiskt att varje kollektivt verksamhet regelbundet ställer sig frågan om de praktiska och påtagliga uttrycken för sitt sociala bidrag och sin tjänst till de

mest behövande. Detta bidrag är en naturlig följd av denna verksamhet, inte bara ett tillägg.

Det är värt att fråga sig: "Vilka sociala behov försöker detta initiativ tillgodose sedan det började existera? Hur har den förbättrat miljön?" Herren ber oss, med kärlekens fantasi, att reflektera över den här aspekten i varje verksamhet.

*Vid horisonten av Opus Deis
hundraårsjubileum (2028–2030)*

De kommande åren erbjuder ett särskilt tillfälle att på ett personligt eller kollektivt sätt återuppliva tjänsten för de behövande och bli mer medvetna om dess betydelse i den helige Josemarías budskap. I detta avseende är idéer och förslag från de av er som är direkt involverade på detta område särskilt värdefulla.

Utöver de teman som ni kommer att lägga fram föreslår jag två tänkbara reflektionslinjer.

Arbeta med andra. Den helige Josemaría uppmuntrade alltid Verkets medlemmar att sprida sig och att samarbeta med många andra människor, inklusive icke-katoliker och icke-kristna, i hjälpprojekt. Globaliseringen har inneburit att fördelningen av resurser, migration, bristande tillgång till utbildning, ekonomiska kriser, pandemier och andra utmaningar drabbar allt fler människor. Det ömsesidiga beroendet av den mänskliga familjen uppfattas tydligt och världen ses som ett gemensamt hem. Utvecklingsinstitutioner av alla slag blir alltmer oumbärliga, och idén om samarbete och samordning av kunskap och insatser vinner terräng. I en tid då lidandet på sätt och vis är globalt bör vi mer än någonsin

känna att vi är barn till samma Fader.

Forskning och studier. I ert arbete befinner ni er i observatorier från vilka ni kan skymta framtida trender. Denna position, tillsammans med en omfattande erfarenhet av utvecklingsarbete i olika kulturer och länder, gör det möjligt att tänka på specifika områden för forskning och studier. Detta kan ge upphov till förslag på god praktik, utbildningsprogram för volontärer, konsultarbete, arrangera konferenser och möten med liknande institutioner när det gäller ämnesområden eller regional samhörighet, avtal med akademiska centra för att studera sociala frågor på djupet ur olika perspektiv och kombinera fältarbete med akademisk forskning. Dessa möjligheter påminner om den helige Josemaría, som såg de kristna "*in ipso*

ortu rerum novarum", vid själva
ursprunget till social förändring.

Jag skulle vilja avsluta med andra
starka och stimulerande ord av den
helige Josemaría: "En människa eller
ett samhälle som inte reagerar inför
lidande eller orättvisor, och som inte
försöker lindra dem, är inte en
människa eller ett samhälle som kan
mäta sig med kärleken i Kristi hjärta.
Kristna måste – samtidigt som de
alltid bibehåller den största frihet för
att planera och genomföra olika
lösningar, vilket innebär en naturlig
pluralism – vara enade i strävan efter
att tjäna mänskligheten. Annars
kommer deras kristendom inte att
vara Jesu ord och liv, den kommer att
vara en förklädnad, ett lurendrejeri
inför Gud och människor."²⁶

Må den reflektion som ni inleder i
dag inför Verkets hundraårsjubileum
tjäna till att fördjupa vår grundares
uppmaning och konkretisera den på

det andliga och personliga planet, i det professionella arbetet och i alla de sociala och pedagogiska initiativ som på ett eller annat sätt inspireras av hans budskap. På detta område, liksom på andra områden, kan vi tillämpa den helige Josemarías ord: allt är färdig och allt återstår att göra. Han skulle säkert uppmuntra oss att fortsätta att drömma.

.....

1Javier Echevarría, konferens *El corazón cristiano, motor del desarrollo social*, oktober 2012, Det heliga korsets påvliga universitet.

2Ibidem

3Benediktus XVI, *Caritas in veritate*, 29/06–2009, nr 53, understruken i originalet.

4Fernando Ocáriz, pastoralt brev, 14/2–2017, nr 31.

5Ibidem.

6Franciskus, generalaudiens, 2/9–2020.

7Den helige Johannes Paulus II, Encyklika *Evangelium vitae*, 25/3–1995, nr 19.

8Sankt Josemaría, *Brev* (Vol. I), kritisk utgåva med kommentarer, utarbetad av Luis Cano, Rialp, Madrid 1:a upplagan, 2020, brev nr 3, 37d, s. 188.

9*Matt* 25:40.

10Den helige Josemaría Escrivá, *Es Cristo que pasa*, kritisk–historisk utgåva utarbetad av Antonio Aranda, Rialp, 2013, Madrid, predikan *El respeto cristiano a la persona y su libertad*, 71d, s. 442.

11Fernando Ocáriz, pastoralt brev, 14/2–2017, nr 31.

12Den helige Josemaría, Plogfåran, nr. 827.

13Franciskus, Budskap för den femte världsdagen för de fattiga, 14/11–2021.

14Jfr Benedictus XVI, Encyklika *Deus caritas est*, 25 december 2005, nr 20.

15San Josemaría, *Conversaciones con monseñor Escrivá de Balaguer*, kritisk–historisk utgåva utarbetad under ledning av José Luis Illanes, Rialp, Madrid, 2012, nr 56.

16Jfr. Den helige Johannes Paulus II, Encyklikan *Sollicitudo rei socialis*, 30/12–1987, n. 36.

17Den helige Josemaría, *Brev* (Vol. I), brev nr 3, nr 38a och 38b, s. 188–189.

18Jfr. *Luk* 10:33.

19Jfr. *Rom* 13:8–10.

20Den helige Josemaría, *Brev* 24/10–1942, nr 44: AGP, serie A.3, 91–7–2.

21Jfr *Katolska kyrkans katekes*, nr 2447.

22Den helige Josemaría, *Brev* 9/1–1959, nr 22.

23Den helige Josemaría, *Vägen*, nr 831.

24*Kompendium över kyrkans sociallära*, nr 208.

25Den helige Josemaría, *Una mirada hacia el futuro desde el corazón de Vallecas*, Madrid, 1998, s. 135 (ord uttalade den 1 oktober 1967).

26Den helige Josemaría, *När Kristus går förbi*, cit., nr. 167

article/fran-prelaten-att-utvidga-hjartat/
(2025-08-05)